

نکاتی در خصوص استفاده از کنسانتره در جیره دام

استفاده از یک ماده غذایی نمی تواند همه احتیاجات دام را برطرف کند زیرا بدن حیوان به مجموعه ای از مواد غذایی نیاز دارد و از طرفی حجم دستگاه گوارش و شکمبه آن محدود است این مجموعه مواد غذایی را جیره غذایی می نامند. جهت حداکثر تولید شیر، تغذیه دام با علوفه و کنسانتره به همراه یکدیگر لازم و مکمل هم عمل می کند. کنسانتره یا مواد غذایی متعادل ترکیبی از تعدادی از مواد غذایی است که قادر است همه عناصر و مواد ضروری بدن دام را به اندازه کافی تامین نماید. بنابراین با توجه به اهمیت مصرف کنسانتره در جیره دام بر آن شدیم برخی از نکات قابل توجه در هنگام مصرف این ماده غذایی در تغذیه دام را به شرح زیر یادآور شویم:

❖ مصرف کنسانتره در جیره گوساله های جوان از آخر هفته اول تولد ضروری است و برنامه ریزی صحیح در کنار مصرف کنسانتره دامی در واحدهای پرواربندی باعث افزایش وزن روزانه بین ۱۲۰۰ تا ۱۵۰۰ گرم در گوساله می شود.

❖ اگر از کنسانتره دامی برای اولین بار جهت تغذیه دام استفاده می شود باید به تدریج به جیره افزوده شود تا کاهش در تولید و یا توقف در رشد روزانه را نداشته باشیم. ❖ توصیه می شود جهت حفظ سلامتی دام کنسانتره به همراه علوفه خشبی به دام داده شود.

❖ در ماههای سردسال از مقداری از ملاس چغندر قند و یانیشکر جهت برطرف کردن کمبود انرژی مورد نیاز استفاده شود.

❖ هر کیلو گرم علوفه خشک از نظر رطوبت تقریباً برابر ۳ کیلو گرم سیلوی ذرت است در صورتی که ذرت سیلوشده موجود نیست می توان به جای هر سه کیلو گرم سیلوی ذرت ۱/۵-۱ کیلو گرم علوفه خشک به جیره افزود.

❖ ساخت هر گونه کنسانتره اعم از دامی ، طیور و آبزی نیاز به تخصص و تجهیزات مناسب می باشد در صورت عدم اطلاع درست از نیاز مندیهای دام و ارزش مواد غذایی و اثرات آنها بر یکدیگر ممکن است دامدار خود اقدام به این کار نماید و نسبت های مربوطه رعایت نشود و نتیجه مورد نظر و مطلوب حاصل نشود.

❖ برای گاوهای شیری روستایی که تولید شیر آنها ۷-۸ کیلو گرم است نیاز به استفاده از کنسانتره نیست و با علوفه مرغوب می توان نیاز دام را برطرف نمود به گاوهای بومی و دورگ که بیش از ۸ کیلو گرم شیر تولید می کنند، باید مقدار معینی کنسانتره داد (به ازای هر کیلو گرم شیر نیم کیلو گرم کنسانتره)

❖ تغذیه تلیسه با سن بیش از ۱ سال تا ۴-۳ ماه قبل از زایش تنها با علوفه خشک مرغوب کافی خواهد بود در صورتی که علوفه مصرفی فقیر باشد باید مقدار ۱/۸-۹ کیلو گرم کنسانتره به خوراک روزانه اضافه کرد.

❖ کنسانتره باید خوشخوak و عاری از عناصر مضر و مواد سمی باشد.

❖ قیمت تمام شده آن از نظر اقتصادی قابل برگشت باشد و سود کافی عاید دامدار گردد.

❖ بعد از زایمان که به تدریج مصرف علوفه افزایش می یابد و این مقدار تکافوی میزان تولید شیر را نمی کند در نتیجه حداقل ۵۵ درصد جیره غذایی گاوارا کنسانتره تشکیل می دهد تا علاوه بر رسیدن به اوج تولید علیرغم اشتها کم حیوان، تامین کننده نیاز دام باشد.

❖ معمولاً جیره گاوشیری از ۴۰٪ علوفه و ۶۰٪ کنسانتره تشکیل می شود.

❖ مقدار خوراک دام بسته به بومی و یادورگ بودن و مقدار شیر تولیدی آن دارد مقدار ماده غذایی خشک برای گاو که ۱۲ کیلوگرم در روز شیر تولید می کند و ۵۰۰ کیلوگرم وزن دارد ۱۰ کیلوگرم است که دو کیلوگرم از این مقدار باید کنسانتره باشد.

در ابتدای دوره شیرواری باید از علوفه مرغوب و کنسانتره خوب استفاده کرد به علاوه از دادن علوفه هایی چون کاه و سبوس برنج خودداری کرد.

❖ به دلیل آنکه کنسانتره های تولیدی برای دام های با تولیدات مختلف و نیازهای متفاوت تهیه شده است توصیه می شود از کنسانتره ای که دارای نزدیک ترین مشخصات به نیاز دام مورد پرورش است استفاده گردد.

❖ در آخر دوره شیرواری یعنی سه ماه قبل از زایمان باید از مقدار کنسانتره دامی و علوفه کم کرد و به جای آن می توان خوراک های کم ارزش تر را در غذای دام قرارداد. یعنی می توان بطور کامل از علوفه استفاده کرد.

❖ استفاده زیاد از غذای آردی در گاو خشک باعث چاقی و در نتیجه سخت زایی و هزینه هار افزایش می دهد.

❖ کنسانتره باید مطابق اصول بهداشتی تهیه و به سلامت دام خللی وارد کرده و طعم و بوی شیرو گوشت را نامطلوب نسازد.

❖ از مصرف بیش از حد کنسانتره در جیره گاوشیری باید پرهیز کرد زیرا باعث کم شدن چربی شیر می شود.

❖ گاوشیری در دوره شیردهی به ازای هر ۱۰۰ کیلوگرم وزن زنده در روز نیاز به حداقل ۱-۱/۵ کیلو علوفه خشک مرغوب یا ۳ کیلوگرم علوفه سیلوشده و ۱/۵ کیلوگرم کنسانتره دارد.

اگر در غذای دام از ضایعات استفاده می شود باید با توجه به نوع ماده افزودنی از مقدار کنسانتره کم کرد.

تهیه کننده : نسرين مهرداد

کارشناس ارشد مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی